



Wie waakt, wint

Dorpsraad Wijk aan Zee

Wijk aan Zee, 21 januari 2022

Verklaring Dorpsraad Wijk aan Zee over het RIVM-onderzoek naar herkomst schadelijke stoffen IJmond

De belangrijkste conclusie van het nieuwe RIVM-onderzoek bevestigt wat we al wisten. Namelijk in de IJmond fijnstof, metalen en kankerverwekkende PAK in verontrustend grote hoeveelheid in de lucht, op en in de grond zitten. En dat een aanzienlijk deel van deze PAK en metalen die zijn gemeten in het stof op de grond en in het fijnstof in de lucht afkomstig is van het terrein van Tata Steel.

De Dorpsraad vindt het rapport schokkend. Na 160 pagina's is het beeld verzezen van een bedrijf dat het koud laat wat voor schade het aan mens en omgeving aanricht. Het gooit namelijk ieder jaar veel fijnstof en meer dan duizend ton grof stof (cijfer staat in het RIVM-rapport) over de schutting maar weet niet precies wat. En misschien nog erger: het wil het ook niet weten. Wij hebben een donkerbruin vermoeden: om de eigen operatie niet te hoeven beknotten.

En dan hebben we de overheid die het ook niet precies wil weten – de overheid gunt het bedrijf de ruimte die het wil hebben. Hoe vaak heeft de Dorpsraad de Provincie niet gevraagd om meer en beter te meten bijvoorbeeld? En om onafhankelijke metingen op het Tata terrein? En om metingen en duidelijkheid over de gezondheidsrisico's voordat een vergunning wordt afgegeven?

Die overheid zag zich door de druk evenwel genoodzaakt toch maar weer een duur onderzoek te laten doen. En dat ligt er nu. Het zoveelste rapport. Het RIVM had er een lastige puzzel aan. Waar komen de schadelijke stoffen op de grond en in de lucht in de IJmond vandaan? De overheid beschikt over meetstations, maar het RIVM constateerde meerdere tekortkomingen. Zo werken de stations meest met jaargemiddelden waardoor je moeilijk kunt vaststellen wat de bron van een gemeten stof is.

En dan Tata Steel. Het bedrijf stoot meer dan tweehonderd zorgwekkende stoffen uit maar rapporteert jaarlijks in haar Emissie Milieujaarsverslag slechts over een klein aantal en dan alleen nog wat uit de zogeheten niet-diffuse bronnen komt. Naar wat uit de schoorstenen komt, van lekkende cokesovens, van treinverkeer op het terrein, van de overslag of transport van kolen, erts en andere grondstoffen (de voorbeelden zijn van het RIVM) mogen we raden.

Tata Steel moet rapporteren wat er bij incidenten vrijkomt. Maar het RIVM tekent aan dat het de vraag is of dat altijd gebeurt. Dat is volgens ons een beleefde manier om te zeggen dat het misschien ook wel eens niet gebeurt. Misschien zelfs vaker niet dan wel. Dat vinden wij helemaal geen vreemde veronderstelling met meer dan duizend incidenten per jaar.

Overigens over wat er aan gevaarlijke stof bij het storten van hete slak of het vergruizen van gestolde slak vrijkomt, kon het RIVM ook al niets melden. Over de uitstoot door Harsco en Pelt en Hooykaas hoeft namelijk helemaal niet gerapporteerd te worden. De bedrijven staan op het Tata-terrein en doen niets zonder overleg met Tata. En dat bedrijf doet niets wat niet uitdrukkelijk moet van de wet of door de toezichthouder opgelegd is of zeker gaat worden.



Als er iets uit het RIVM-onderzoek blijkt is dat de overheid verschrikkelijk veel moeite moet doen om te achterhalen wat de grootste uitstoter aan schadelijke metalen, kankerverwekkende stoffen en fijnstof de lucht inslingert. Dat vinden wij anno 2022 voor een welvarend land als Nederland ontluisterend.

De knappe koppen van het RIVM produceren desalniettemin een reeks belangwekkende 'indicaties'. Wij hechten eraan enkele te noemen:

- PAK in de grof stof (depositie) zijn vooral afkomstig van de cokesfabrieken en de verwaaiing van steenkool en eerder neergedaald stof van het Tata-terrein.
- Veel van de metalen in de grof stof komen van de productie van pellets, sintererts en cokes. Maar ook hier speelt verwaaiing (van ijzererts, steenkool en andere grondstoffen) een rol.
- Tata Steel rapporteert veel minder uitstoot van metalen (fijnstof) dan uit het onderzoek naar de herkomst van de stoffen blijkt. Voor bijvoorbeeld koper is dat vijftig keer minder.
- Tata Steel rapporteert ook veel minder PAK dan uit het onderzoek naar de herkomst van de stoffen blijkt. De onderschatting kan oplopen tot duizend keer minder.

Voor wat betreft stikstof, zwavelstofdioxide en CO2 weten we niet of er sprake is van onderrapportage, hier is geen onderzoek naar gedaan.

Tata zal ongetwijfeld zeggen dat de vervuiling al veel minder is en dat het met Roadmap Plus nog beter gaat worden. Dat de reductie van fijnstof (het grootste gezondheidsprobleem) met de beloofde maatregelen in deze de Roadmap Plus volgens Tata zelf slechts dertig procent is, wordt nooit genoemd. Het is maar zeer de vraag hoe betrouwbaar deze toezeggingen überhaupt zijn. Tata baseert zich immers weer op dezelfde emissieregistratie gegevens als basis voor de beloofde reductie.

De Provincie – de toezichthouder – zal zeggen dat niet meer kan doen dan nu het geval is en verwacht dat het in de toekomst beter zal gaan, op basis van de plannen van Tata.

De Dorpsraad ziet dat anders. Tata Steel heeft gezegd dat de overheid haar mag houden aan haar beloftes, inclusief die over vergroening van het staalbedrijf. Dat is een uitnodiging voor een nieuwe vergunning uit te geven door de Provincie, waarin de vuile voorkant met een harde deadline gereduceerd wordt. Voor de Dorpsraad is wachten op betere tijden zonder harde afspraken geen optie, dat zou het voor de overheid ook niet moeten zijn.

Hoogachtend,

V. van Waardenburg
voorzitter

A.W. van Lochem
secretaris